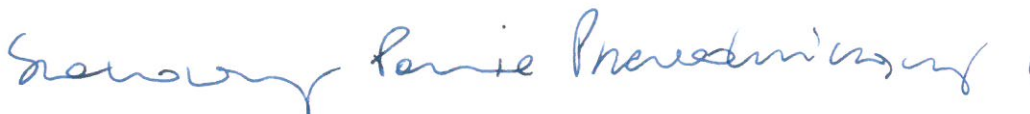

Prezes Zarządu
Dariusz Kacprzyk

Warszawa, dnia 12 stycznia 2015 r.

GP-064- 4/2015/DK

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Senackiej Komisji Ustawodawczej

Pragnę uprzejmie poinformować, że Bank Gospodarstwa Krajowego dokonał wnikliwej analizy projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo bankowe, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawy o ewidencji ludności stanowiącego inicjatywę Senackiej Komisji Ustawodawczej w zakresie ustawowego uregulowania problematyki tzw. „uśpionych rachunków” w polskim sektorze instytucji kredytowych. Jednym z celów powyższej inicjatywy było zaangażowanie instytucji Banku Gospodarstwa Krajowego jako „powiernika” środków z takich kont przekazanych przez inne banki oraz spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Rozumiejąc intencję Komisji, pragnę jednak zauważyć, że Bank Gospodarstwa Krajowego prowadzi działalność w sposób określony w ustawie o Banku Gospodarstwa Krajowego (*lex specialis*) oraz ustawie - Prawo bankowe (*lex generalis*).

Zgodnie z art. 4 ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego do podstawowych celów działalności Banku, w zakresie określonym ustawą oraz odrębnymi przepisami, należy wspieranie rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, obejmujących w szczególności projekty:

- 1/ realizowane z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz międzynarodowych instytucji finansowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe,
- 2/ infrastrukturalne,
- 3/ związane z rozwojem sektora małych i średnich przedsiębiorstw
- w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego do zadań Banku należy:

- 1/ wykonywanie czynności określonych ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe;
- 2/ obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego na podstawie odrębnych ustaw;

3/ obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych;

4/ wykonywanie czynności dotyczących instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie:

a/ dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych,

b/ dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego,

c/ dekretu z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej;

5/ prowadzenie - bezpośrednio lub pośrednio - działalności gwarancyjnej lub poręczeńiowej w ramach realizacji programów rządowych lub w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, w szczególności dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw;

6/ wydawanie oświadczeń mających moc dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe, umożliwiających wykreślenie wpisów ujawnionych w działach III i IV ksiąg wieczystych lub zbiorach dokumentów, dokonanych na rzecz:

a/ instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie dekretów, o których mowa w pkt 4,

b/ Skarbu Państwa z tytułu:

- nabycia ziemi i inwentarza z Państwowego Funduszu Ziemi, utworzonego dekretem z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej,

- udzielonych w latach 1945-1990 kredytów i pożyczek na rozbiórkę i naprawę, wykończenie budowy, nadbudowę, remont i odbudowę budynków, na sprzedaż gruntów pod zabudowę oraz na sprzedaż przez państwo domów jednorodzinnych i wielorodzinnych,

c/ Skarbu Państwa lub podmiotów, których następcą jest Skarb Państwa, dokonanych przed dniem 1 września 1939 r.;

7/ wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów.

W opinii Banku zarówno sformułowany cel działalności Banku Gospodarstwa Krajowego, jak również zakres określonych w art. 5 ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego zadań budzą określone wątpliwości co do spójności proponowanego w projekcie ustawy rozwiązania. Przewidziany w tych przepisach obowiązek Banku Gospodarstwa Krajowego przyjmowania od banków środków pieniężnych z „rachunków uspiionych” i dokonywania ich wypłaty na rzecz osób uprawnionych nie uwzględnia faktu, że Bank Gospodarstwa Krajowego już od kilku lat nie prowadzi obsługi rachunków bankowych osób fizycznych, m.in. z uwagi na prezentowane przez Komisję Europejską stanowisko braku konkurowania państwowych banków rozwoju z bankami komercyjnymi.

Określone ustawą z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego zadania, zakres działania i organizacja Banku nie przewidują wykonywania przez Bank zadań określonych proponowaną nowelizacją ustawy - Prawo bankowe. W związku z powyższym podstawowym elementem proponowanej nowelizacji powinna być zmiana ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego. Ponadto należy zauważyć, że Bank Gospodarstwa Krajowego swoje zadania

realizuje w ramach misyjnej działalności własnej wykorzystując do tego czynności bankowe oraz działalność zleconą w ramach ustawowo utworzonych funduszy umiejscowionych w Banku lub programów rządowych. Propozycje senatorskie nie precyzują formy prowadzenia ewentualnej działalności przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Niezależnie od powyższych kwestii, tj. celu działalności oraz zakresu zadań wykonywanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy wymagają pogłębionej dyskusji, przede wszystkim z punktu widzenia regulacji cywilistycznych. Propozycje te stanowią bowiem znaczne odstępstwa od powszechnych zasad obowiązujących strony umowy w przepisach prawa cywilnego.

Poniżej pragnę przedstawić szczegółowe uwagi oraz wątpliwości do przekazanych przez Komisję Ustawodawczą propozycji rozwiązań.

Ad art. 1:

- pkt 1

Analizując zapisy art. 56a ust. 1 ustawy - Prawo bankowe proponuje się zobowiązanie banku do poinformowania posiadacza rachunku o skutkach niewydania dyspozycji wkładem na wypadek śmierci. W ocenie Banku Gospodarstwa Krajowego, w przypadku podtrzymania inicjatywy w zakresie potrzeby nałożenia na banki obowiązku informacyjnego, znacznie większe znaczenie dla posiadacza rachunku miałyby informacje o skutkach wydania takiej dyspozycji. Skoro bowiem bank, jako strona umowy rachunku bankowego ma poinformować posiadacza rachunku o możliwości wydania dyspozycji wkładem na wypadek śmierci, to logiczną konsekwencją wydaje się informacja o skutkach wydania takiej dyspozycji (a nie odwrotnie).

- pkt 3

Zaproponowany przepis art. 60a ust. 1 wprowadza bardzo istotną zmianę w umowach **oszczędnościowego** rachunku bankowego uregulowanych w art. 49 ust. 1 pkt 2 (rachunki lokat terminowych) i pkt 3 (rachunki oszczędnościowe, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz rachunki terminowych lokat oszczędnościowych) ustawy - Prawo bankowe polegającą na rozwiązaniu *ex lege* umowy oszczędnościowego rachunku bankowego:

1/ z dniem powzięcia przez bank informacji o śmierci posiadacza rachunku, albo

2/ z upływem dziesięciu lat od dnia dokonania ostatniego obrotu na rachunku, poza dopisywaniem odsetek, lub od dnia wykonania przez bank jakiegokolwiek dyspozycji posiadacza rachunku dotyczącej tego rachunku.

Traktowanie umów oszczędnościowych rachunków bankowych jako umów rachunku bankowego wydaje się być niewłaściwe z formalnoprawnego punktu widzenia. Co do zasady umowy oszczędnościowe rachunku bankowego różnią się od umowy rachunku bankowego uregulowanej w art. 725-733 ustawy Kodeks cywilny przede wszystkim tym, że brak im jednego z istotnych elementów umowy rachunku, jakim jest możliwość przeprowadzania rozliczeń pieniężnych na zlecenie posiadacza rachunku. Wyjątkiem w tym zakresie są tzw. rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz rachunki prowadzone w związku z kartami płatniczymi, w tym kredytowymi, do których mogą znaleźć zastosowanie przepisy o umowie rachunku bankowego, będącej umową nazwaną uregulowaną w art. 725-733 ustawy Kodeks cywilny. Co do zasady, wbrew sformułowaniu art. 50 ustawy - Prawo bankowe, umowy

oszczędnościowe rachunków bankowych wskazane w art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy - Prawo bankowe nie stanowią odmiany umowy rachunku bankowego zdefiniowanej w art. 725 ustawy Kodeks cywilny, ale umowę jurydycznie od niej odrębną, będącą rodzajem pieniężnego depozytu nieprawidłowego uregulowanego w art. 845 ustawy Kodeks cywilny - będącego częścią kodeksowej regulacji umowy przechowania. Nie ma przy tym znaczenia, że lokaty terminowe otwierane są także w ramach umowy rachunku bankowego. Skoro zatem źródłem stosunku oszczędnościowych rachunków bankowych nie są przepisy ustawy - Prawo bankowe ani przepisy ustawy Kodeks cywilny regulujące umowę rachunku bankowego, a jedynie przepisy ustawy Kodeks cywilny odnoszące się do depozytu nieprawidłowego, wszelkie zmiany dotyczące konstrukcji tych umów, w tym odnoszące się do czasu trwania takich umów, powinny być dokonywane w drodze zmiany właściwych przepisów ustawy Kodeks cywilny, a nie zmiany ustawy - Prawo bankowe.

Przepis art. 60a ust. 1 ustawy - Prawo bankowe wprowadza rozwiązanie *ex lege* umowy oszczędnościowego rachunku bankowego „z dniem powzięcia przez bank informacji o śmierci posiadacza rachunku”. Zasadą jest, że zobowiązania nie wygasają wskutek śmierci dłużnika lub wierzyciela, w większości bowiem przypadków w miejsce zmarłego wstępują bowiem jego spadkobiercy. Niemożność wstąpienia spadkobierców w miejsce strony w stosunku zobowiązaniowym, a tym samym wygaśnięcie zobowiązania, może wynikać:

1/ z umowy stron, jak np. przy umowie zlecenia;

2/ z natury i celu zobowiązania, jak np. w przypadku umowy dożywocia (art. 908 ustawy Kodeks cywilny) lub umowy o pracę - wobec śmierci pracownika;

3/ z mocy ustawy, np. gdy chodzi o zobowiązanie odszkodowawcze z tytułu czynu niedozwolonego oparte na art. 445 § 1 i 2 ustawy Kodeks cywilny.

Zobowiązanie w tych przypadkach wygasa, ale zawsze z chwilą śmierci wierzyciela lub dłużnika. W przepisach prawa cywilnego brak jest natomiast konstrukcji wygaśnięcia umowy z chwilą „powzięcia przez stronę umowy informacji o śmierci drugiej strony”. Wobec powyższego zaproponowane rozwiązanie budzi poważne wątpliwości natury cywilistycznej w zakresie zgodności z obowiązującym systemem prawa.

Nie mniejsze wątpliwości wzbudza propozycja drugiej części przepisu w art. 60a ust. 1 stanowiąca, że umowa oszczędnościowego rachunku bankowego ulega rozwiązaniu „z upływem dziesięciu lat od dnia dokonania ostatniego obrotu na rachunku, poza dopisywanie odsetek, lub od dnia wykonania przez bank jakiegokolwiek dyspozycji posiadacza rachunku dotyczącej tego rachunku”. Wprowadzenie tego przepisu oznaczałoby zatem, że upływ dziesięcioletniego terminu od dnia otwarcia lokaty, nieprzerwany żadną czynnością posiadacza rachunku objętą pojęciem „obrotu na rachunku” prowadziłby do wygaśnięcia umowy *ex lege* i powstania obowiązku rozliczeń pomiędzy jej stronami. Z tą chwilą, zgodnie z art. 118 ustawy Kodeks cywilny, rozpoczynałby się bieg dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczenia posiadacza rachunku do banku o zwrot środków zapisanych na rachunku (o zwrot wkładów oszczędnościowych). Z chwilą wygaśnięcia umowy oszczędnościowego rachunku bankowego ustawałby obowiązek banku do przechowywania środków posiadacza rachunku, a nieodebranie środków stawałoby posiadacza rachunku, zgodnie z art. 486 § 1 ustawy Kodeks cywilny, w sytuacji wierzyciela w zwłoce. Proponowana konstrukcja nie wydaje się być zgodna z istotą umowy oszczędnościowego rachunku bankowego, którą z reguły jest brak możliwości dokonywania przez posiadacza rachunku operacji, czy też niewykonywanie ze strony posiadacza jakichkolwiek czynności

w odniesieniu do środków zdeponowanych w banku na rachunku lokaty. Istotne wątpliwości musi budzić także możliwość rozwiązania tego rodzaju umowy *ex lege* jedynie z tego powodu, że posiadacz rachunku prawidłowo wykonuje umowę łączącą go z bankiem i przestrzega obowiązujących przepisów prawa.

Należy również zauważyć, że w praktyce umowy mające za przedmiot prowadzenie lokat terminowych zawierają klauzule powodujące ich odnowienie na następne okresy z chwilą powstania wymagalności zdeponowanej kwoty. Istnieją także lokaty (np. lokaty rentierskie), których okres zapadalności może być znacznie dłuższy niż proponowany dziesięcioletni termin przedawnienia, który byłby liczony od dnia ustanowienia lokaty, dla których bieg dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczenia o środki zdeponowane na takim rachunku kończyłby się w czasie trwania umowy lokaty.

Systematyka art. 60a wskazuje, że przepisy ust. 2 i 3 odnoszą się wyłącznie do rachunków wskazanych w ust. 1, tj. do oszczędnościowych rachunków bankowych. Niezrozumiałe jest objęcie dyspozycją tych przepisów wyłącznie rachunków wskazanych w art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy - Prawo bankowe z pominięciem wszystkich innych rachunków, które nie ulegałyby rozwiązaniu *ex lege*, pomimo istnienia analogicznej przesłanki ustawowej w postaci braku operacji na rachunku.

W odniesieniu do rachunków, wobec których projektodawca sformułował obowiązek, o którym mowa art. 60a ust. 3, należy zwrócić uwagę na powstanie po stronie banków istotnego ryzyka przerwania biegu dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczenia posiadacza rachunku o zwrot środków wskutek czynności, do której dokonania najpóźniej na pół roku przez upływem terminu przedawnienia banki zostałyby zobligowane w drodze ustawy. Wykonanie powyższego ustawowego obowiązku powodowałoby rozpoczęcie biegu nowego dziesięcioletniego terminu przedawnienia, co w konsekwencji prowadziłoby do sytuacji, w której roszczenie majątkowe posiadacza rachunku nigdy nie ulegałoby przedawnieniu. Mając na względzie interesy banku jako przedsiębiorcy bank mógłby pokusić się o *moral hazard* przy kalkulacji ryzyka doprowadzenia do przedawnienia roszczenia, czy też naruszenia normy art. 60a ust. 3 ustawy - Prawo bankowe, wobec naruszenia której projektodawca nie przewidział przepisów o charakterze sankcji. Przyjęcie powyższych regulacji w zaproponowanej w projekcie formie mogłoby prowadzić do obniżenia prestiżu prawa, gdyż istnieje ryzyko, że nie byłoby ono przez banki wykonywane.

Projektowany przepis art. 60a ust. 1 wskazujący, że umowy rachunku bankowego, o których mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 lub 3, ulegające rozwiązaniu z dniem powzięcia przez bank informacji o śmierci posiadacza rachunku albo z upływem 10 lat od dnia dokonania ostatniego obrotu na rachunku, w sposób niejednolity traktuje rachunki osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek, w tym przedsiębiorców. Należy bowiem mieć na uwadze, że art. 49 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo bankowe wskazuje rachunki lokat terminowych, które zgodnie z ust. 2 tego artykułu mogą być prowadzone wyłącznie dla:

- 1/ osób prawnych;
- 2/ jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną;
- 3/ osób fizycznych prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek, w tym dla osób będących przedsiębiorcami.

Natomiast wskazane w art. 49 ust. 1 pkt 3 rachunki oszczędnościowe, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz rachunki terminowych lokat oszczędnościowych mogą być prowadzone wyłącznie dla:

- 1/ osób fizycznych;
- 2/ szkolnych kas oszczędnościowych;
- 3/ pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych.

Z kolei z art. 56 ust. 1 - ustawy Prawo bankowe wynika, że dyspozycję wkładem na wypadek śmierci może złożyć jedynie posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej, a więc posiadacz rachunku, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 3.

Przewidziany w postanowieniu art. 60a ustawy - Prawo bankowe bezwzględny obowiązek banku zwrócenia się do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie, czy posiadacz rachunku żyje, po upływie pięciu lat od dnia dokonania ostatniego obrotu na rachunku bankowym, poza dopisywaniem odsetek, lub dnia wykonania przez bank jakiegokolwiek dyspozycji posiadacza rachunku bankowego, nie uwzględnia faktu, że rachunki terminowych lokat oszczędnościowych mogą być zawierane na długie, przekraczające okresy dziesięcioletnie, co może mieć miejsce np. w przypadku lokat tzw. rentierskich. Omawiany przepis winien zatem uwzględniać terminy zawartych umów rachunków bankowych ale również konieczność podjęcia wcześniejszej próby kontaktu z posiadaczem rachunku przed wystąpieniem banku o udostępnienie danych z rejestru PESEL.

Należy również zwrócić uwagę, iż art. 60a w ust. 1 pozostaje w sprzeczności z art. 60 w odniesieniu do wskazanych w art. 60a ust. 1 rachunków bankowych, o których mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3 - w zakresie wprowadzającym regulację dotyczącą rozwiązania umowy rachunku bankowego poprzez ustalenie odmiennego do ustalonego w art. 60 terminu, którego upływ powoduje rozwiązanie umowy rachunku bankowego, chociaż oba terminy (dwuletni w art. 60 i dziesięcioletni w art. 60a ust. 1) liczone są jednakowo od dnia ostatniego obrotu na rachunku.

Z kolei art. 60a ust. 2 pozostaje w sprzeczności z art. 60, gdyż art. 60 stanowi o rozwiązaniu umowy rachunku bankowego po dwóch latach od dokonania ostatniego obrotu na tym rachunku, natomiast art. 60a ust. 2 dopiero po upływie pięciu lat od dnia wykonania jakiegokolwiek dyspozycji posiadacza rachunku bankowego bank jest zobowiązany do zwrócenia się do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie czy posiadacz rachunku żyje. Uzasadnienie nie wskazuje dlaczego przyjęto tak długi, tj. pięcioletni termin oczekiwania banku z wystąpieniem o uzyskanie informacji z rejestru PESEL, skoro zgodnie z art. 60 umowa rachunku bankowego ulega rozwiązaniu z mocy prawa (o ile strony nie postanowiły inaczej) znacznie wcześniej, bo po upływie dwóch lat od dokonania ostatniego obrotu na rachunku. Nie wiadomo również, jaki jest wpływ informacji o śmierci posiadacza rachunku, uzyskanej zgodnie z art. 60a ust. 2, na umowy rachunków bankowych innych niż wskazane w ust. 1 art. 60a, tj. o których mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy - Prawo bankowe.

Warto też zauważyć, że treść art. 60a ust. 2 budzi wątpliwości interpretacyjne co do tego, czy przed upływem pięcioletniego terminu bank jest uprawniony do wystąpienia o uzyskanie informacji z rejestru PESEL nawet w przypadku, gdy powziął wątpliwość, czy posiadacz

rachunku żyje. Kwestia ta jest o tyle istotna, że projekt ustawy (w art. 3 pkt 1) w dodanym w ustawie o ewidencji ludności art. 46a pkt 1 wskazuje jako podstawę udostępnienia danych z rejestru PESEL a także zakres tego udostępnienia - art. 60a ust. 2 ustawy - Prawo bankowe.

- pkt 4

Inicjatywa utworzenia Centralnej informacji, jakkolwiek bardzo cenna z punktu widzenia spadkobierców posiadaczy rachunków, została skonstruowana w sposób budzący wątpliwości. Informacje udostępniane przez Centralną informację w zaproponowanej wersji obejmowałyby wyłącznie dane o zawartych przez posiadacza rachunku umowach oszczędnościowych rachunków bankowych. Z punktu widzenia spadkobierców posiadaczy rachunków i banków nie mniej istotne byłoby scentralizowanie takich informacji o wszelkich rachunkach, jakie posiadał spadkodawca w chwili śmierci i o zgromadzonych na tych rachunkach środkach. Zawężenie dyspozycji art. 92ba ust. 1 jedynie do wąskiej grupy rachunków wydaje się być nieuzasadnione, zwłaszcza że w uzasadnieniu projektu ustawy wielokrotnie podkreślana jest konieczność wprowadzenia ułatwień dla spadkobierców posiadaczy rachunków. Wątpliwość może budzić również sprowadzenie Centralnej informacji jedynie do roli przekaźnika informacji pomiędzy bankami/kasami z pominięciem roli Centralnej informacji jako miejsca gromadzenia informacji o rachunkach bankowych. Warto w tym miejscu dla przykładu zwrócić uwagę na zakres działania i uprawnienia Biura Informacji Kredytowej S.A.

W art. 92ba ust. 1 zdanie wprowadzające należy usunąć zapis „*albo spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej*”, gdyż uprawnienie takie nie pozostaje w związku z ustawą - Prawo bankowe i z tego względu zostało już zapisane we właściwej dla niego ustawie, tj. w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

W art. 92bc w wierszu drugim zapisano, że bank prowadzący rachunek udziela informacji „*za pośrednictwem Centralnej informacji*”, natomiast z treści art. 92bc ust. 1 wynika w sposób jednoznaczny, że nie mamy do czynienia z jakimkolwiek pośrednictwem pomiędzy bankiem pytającym i bankiem prowadzącym rachunek. Centralna informacja przyjmuje bowiem zapytania od banków i sama udziela odpowiedzi na podstawie informacji uzyskanych od banku prowadzącego rachunek. Ponadto, rozszerzenie uprawnień do uzyskania informacji stanowiącej tajemnicę bankową w art. 105 ust. 1 pkt 1d ustawy - Prawo bankowe jest niespójne z przewidzianym trybem pozyskiwania i udzielania informacji zbiorczej, określonym w art. 92ba-92bc, z których wynika, że z zapytaniem do banków o rachunki bankowe prowadzone na rzecz spadkodawcy występują nie poszczególne banki lub spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, ale Centralna informacja.

Należy także wskazać, że uregulowania propozycji zapisów art. 92ba ust. 1 pkt 3 i ust. 2 ustawy - Prawo bankowe nie rozstrzygają sytuacji, kiedy rachunek bankowy zmarłego posiadacza rachunku wykazuje debet, czyli saldo ujemne lecz koncentrują się jedynie na dodatnim saldzie rachunku.

W propozycji zapisów art. 92bd ustawy - Prawo bankowego brak jest ustawowego uregulowania dotyczącego upoważnienia Centralnej informacji w zakresie gromadzenia i przetwarzania uzyskanych przez nią informacji analogicznie jak zostało to uczynione w art. 105 ust. 4 ustawy - Prawo bankowe.

Należy zwrócić uwagę, że osobę, która otrzymuje zapis w testamencie określa się mianem „*zapisobiorcy*”, a nie „*zapisobiercy*”.

Ponadto, oznaczenie ostatniego zdania w art. 92ba-92bd należy skorygować poprzez oznaczenie jednostki redakcyjnej, którą ma stanowić ten zapis.

Niezrozumiała jest również dyspozycja art. 92ba ust. 1 ustawy - Prawo bankowe, tj. w jakim celu posiadacz rachunku miałby zwracać się do dowolnego banku o uzyskanie zbiorczej informacji.

- pkt 5

Projekt ustawy powinien zostać uzupełniony o przepisy, które umożliwiłyby Centralnej informacji przekazanie danych stanowiących tajemnicę bankową bankom, które wystąpiły do niej z pytaniami. Obecnie proponowaną regulację, nakładającą jedynie na banki obowiązek zwrócenia się z pytaniem do Centralnej informacji należy ocenić jako niewystarczającą z punktu widzenia dostępu do tajemnicy bankowej.

- pkt 6

Nieuzasadnione jest przerwienie w propozycji zapisów art. 105b ust. 1 ustawy - Prawo bankowe obowiązku i kosztów związanych z pozyskiwaniem informacji stanowiących tajemnicę bankową przez podmioty wskazane w tym przepisie - uprawnione do uzyskania takiej informacji, na banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, które mają być zobowiązane do bezpłatnego przekazania informacji. Brak jest również w tym przepisie regulacji, który podmiot byłby odpowiedzialny za weryfikację prawidłowości podstawy prawnej wystąpienia podmiotu żądającego udzielenia informacji stanowiącej tajemnicę bankową i zakresu informacji objętego tym żądaniem, tj. bank, do którego podmiot uprawniony zwrócił się o udzielenie informacji zbiorczej, czy też bank udzielający tej informacji, a może udzielająca informacji osobie trzeciej Centralna informacja. Powyższa kwestia jest niezwykle istotna z punktu widzenia przepisów regulujących odpowiedzialność za nieuprawnione ujawnienie tajemnicy bankowej.

- pkt 7

Umowa oszczędnościowego rachunku bankowego łączy w sobie elementy umowy depozytu nieprawidłowego (art. 845 ustawy Kodeks cywilny) z elementami umowy zlecenia (art. 734 ustawy Kodeks cywilny), przy czym - poprzez art. 845 ustawy Kodeks cywilny - do umowy tej będą miały także zastosowanie przepisy o pożyczce (art. 720 ustawy Kodeks cywilny). Stąd też posiadacz rachunku bankowego z chwilą wpłaty pieniędzy do banku traci ich własność na rzecz banku, a nabywa roszczenie o zwrot takiej samej ich ilości (wyrok SN z 13 lutego 2004 r., IV CK 40/03, LEX nr 151636). Konsekwencją takiej konstrukcji jest - w każdym przypadku - nabycie własności środków pieniężnych przez bank oraz nabycie przez posiadacza rachunku roszczenia o zwrot wpłaconych środków. W tym stanie rzeczy niemożliwe będzie przeniesienie fizycznie tych środków do Banku Gospodarstwa Krajowego. Ponieważ stosunek pomiędzy bankiem a posiadaczem rachunku ma charakter obligacyjny, możliwe do zastosowania są wyłącznie poniżej wskazane rozwiązania:

1/ przejęcie długu przez Bank Gospodarstwa Krajowego, do czego bezwzględnie wymagana jest przez prawo cywilne zgoda wierzyciela - posiadacza rachunku;

2/ kumulatywne przystąpienie przez Bank Gospodarstwa Krajowego do długu po stronie banku dotychczas prowadzącego rachunek, co powoduje odpowiedzialność Banku Gospodarstwa Krajowego za dług wobec wierzyciela - posiadacza rachunku na równi z dotychczasowym bankiem, ale także ryzyko równoczesnej odpowiedzialności Banku Gospodarstwa Krajowego wobec banku z tytułu środków wypłaconych wierzycielowi

w przypadku, gdy wskutek upływu terminu przedawnienia zobowiązanie banku stało się zobowiązaniem naturalnym i bank środków tych mógłby nie wypłacić w majestacie prawa, doprowadzając do procesu i podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia wierzyciela;

3/ powierzenie Bankowi Gospodarstwa Krajowego wykonywania czynności technicznych w zakresie wypłaty środków, poprzez centralizację takich wypłat z różnych banków, przy jednoczesnym pozostawieniu długu w rozumieniu obligacyjnym wyłącznie po stronie banku, który prowadził rachunek. Czynności wykonywane przez Bank Gospodarstwa Krajowego miałyby w tym zakresie charakter czynności zleconych imiennie Bankowi Gospodarstwa Krajowego. Do ich wykonywania przez Bank Gospodarstwa Krajowego konieczna jest jednakże zmiana ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego, co najmniej w zakresie art. 5. Obecna zaś zmiana wprowadzana na mocy art. 111c-111f ustawy - Prawo bankowe nie daje Bankowi Gospodarstwa Krajowego podstaw do przyjęcia środków od innych banków, przechowywania tych środków lub inwestowania ich jak środki własne Banku Gospodarstwa Krajowego, naliczania bankom odsetek za zwłokę w przekazaniu środków oraz pobierania wynagrodzenia z tytułu zarządzania takimi środkami (po stronie Banku Gospodarstwa Krajowego powstaną z tego tytułu wymierne koszty).

Regulacja zaproponowana w art. 111c-111f ustawy - Prawo bankowe nie umożliwia udzielenia odpowiedzi na podstawowe kwestie dotyczące zarządzania/administrowania środkami „uśpionych rachunków”. Propozycje zapisów art. 111c-111e ustawy - Prawo bankowe nie wskazują kompetencji Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie przekazanych mu środków z „uśpionych rachunków”, np. możliwości wykorzystywania przez Bank Gospodarstwa Krajowego tych środków w celu udzielania kredytów. Nie określa się również źródła, z którego pochodzić miałyby środki przeznaczone na coroczną waloryzację, o której mowa w art. 111e ust. 2. Przepis ten nie uwzględnia także możliwości wystąpienia zjawiska deflacji.

Propozycja zapisów art. 111c ust. 1 ustawy - Prawo bankowe nie wskazuje rodzaju rachunku bankowego, którego umowa ulega rozwiązaniu, stanowiąc ogólnie o rozwiązaniu „umowy rachunku bankowego”. Brak jest również uzasadnienia co do trzymiesięcznego terminu przekazania środków do Banku Gospodarstwa Krajowego, a nie np. konieczności przekazania środków następnego dnia/niezwłocznie po rozwiązaniu tej umowy.

Art. 111e ust. 2 nakłada się na Bank Gospodarstwa Krajowego obowiązek corocznego waloryzowania środków pieniężnych przekazanych na podstawie art. 111c, co nie znajduje oparcia ani w obowiązującym systemie prawa, ani w orzecznictwie sądów. Należy mieć na uwadze w odniesieniu do środków należących do zmarłego posiadacza rachunku, iż w prawa zmarłego posiadacza rachunku wstępują jego spadkobiercy, co w odniesieniu do wiarygodności z rachunków bankowych spadkodawcy oznacza, że wchodzi one w skład spadku jedynie w takim zakresie, w jakim istniały w dniu śmierci spadkodawcy. Spadek nie obejmuje zatem naliczanych od tego dnia odsetek od tych wiarygodności, stanowiących w myśl art. 54 ustawy Kodeks cywilny pożytki prawa.

Doprecyzowania wymaga uzasadnienie propozycji art. 111f ust. 2 ustawy - Prawo bankowe, tj. przekazywania wypłacającemu (np. osobie uprawnionej z tytułu dyspozycji wkładem na wypadek śmierci, spadku lub zapisu albo z tytułu wydatków na koszty pogrzebu) informacji o dacie powzięcia przez bank informacji o śmierci posiadacza rachunku i o dacie dokonania ostatniego obrotu na rachunku bankowym lub wykonania przez bank ostatniej dyspozycji

posiadacza rachunku. Nie jest bowiem znana intencja projektodawcy, czemu ma służyć pozyskanie takiej informacji przez wypłacającego.

Ad art. 4.

Nakładanie na banki obowiązku poinformowania posiadaczy rachunków bankowych otwartych przed dniem wejścia w życie ustawy o możliwości wydania przez nich dyspozycji wkładem na wypadek śmierci wydaje się być nieuzasadnione z uwagi na to, że instytucja ta nie jest nowa - istnieje od początku wejścia w życie ustawy - Prawo bankowe oraz w ustawie ją poprzedzającej, a o uprawnieniu tym banki informują w obowiązujących regulaminach bankowych.

Ad art. 5.

Propozycja przepisu art. 5 wprowadza nakaz stosowania nowej regulacji zawartej w art. 60a ustawy - Prawo bankowe do umów rachunku bankowego zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy - nie ograniczając ich wyłącznie do umów oszczędnościowych rachunków bankowych. Regulacja taka budzi poważne wątpliwości co do naruszenia zasady niedziałania prawa wstecz. Natomiast obowiązek informacyjny z art. 5 ust. 2 rodzi ryzyka takie same, jak wskazane w odniesieniu do art. 1 pkt 3 projektu ustawy, tj. do art. 60a ust. 3 ustawy - Prawo bankowe.

W konkluzji, mając na względzie powyższe wątpliwości, pragnę wyrazić pogląd, że projekt przedmiotowej ustawy wymaga dalszych pogłębionych analiz, zwłaszcza w kontekście problematyki obszaru prawa cywilnego oraz potencjalnej roli Banku Gospodarstwa Krajowego (w szczególności obowiązków nakładanych na Bank oraz związanych z tym ryzyk) określonej w tym projekcie.

Z wypracowaniem szanowny,

Do wiadomości:

- 1/ Pani Dorota Podedworna-Tarnowska - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów;
- 2/ Pan Wojciech Kowalczyk - Przewodniczący Rady Nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego.